

ITSENÄISYYSPÄIVÄN JUHLINTAA RÄÄKKYLÄSSÄ

Ensimmäistä itsenäisyyspäivää vietimme Rääkkylässä 6.12.1963. Itsenäisyyspäivän viettoon kuului kunnan, seurakunnan ja reserviläisjärjestöjen seppelen lasku sankarihautojen muistomerkeille, juhlakahvit ja itsenäisyyspäiväjuhla juuri valmistuneen kansa- ja kansalaiskoulun liikuntasalissa. Juhlapuhujana oli joku eläkkeellä oleva jo kansalaissodassakin palvellut upseeri. Epämiellyttävänä muistona on jäänyt tuo ”hurraa isänmaallinen, rautaa rajoille” puhe, joka oli 1930 luvun, kuin 1960 luvun kieltä. Sanoinkin kunnanhallituksen puheenjohtaja Erkki Kähköselle, että kuinka näin ”Kekkoslaiseen” kuntaan on kelpuutettu itsenäisyyspäiväjuhlan juhlapuhujaksi tuollainen henkilö. Kuulemma oli reserviläisjärjestöjen valitsema.

Uule Hirvonen ja Esko Kinnunen laskevat reserviläisjärjestöjen seppelettä itsenäisyyspäivänä 1969. Kuva: Veijo Lievonen

Kunnan, seurakunnan ja reserviläisjärjestöjen toimesta itsenäisyyspäivän vietto ja juhlinta jatkui tuon kaavan mukaisesti 1960-luvun ja pitkälle 1970-lukuakin. Rääkkylässä oli tärkeää

järjestää ohjelmallinen itsenäisyyspäiväjuhla. Puhujana oli yleensä joku sotilashenkilö. Niin taisi tuolloin olla muissakin kunnissa. Minua ihmetytti, miksi juhlapuhujiksi ei kelpuutettu siviilihenkilöitäkin. Olisihan puhujiksi sopivia henkilöitä ollut maakunnassamme ja omalla paikkakunnallakin.

1970-luvun lopussa itsenäisyyspäivän juhlatilaisuudet vähenivät. Käytiin vain kirkossa ja sankarihaudoilla laskemassa kunnan ja seurakunnan yhteinen sepele ja reserviläisjärjestöt laskivat oman sepeleensä. Seurakuntatalon valmistuttua juotiin kunnan kustantamat kirkkokahvit.

Kun valtakunnassa juhlittiin itsenäisyyttämme tasavuosikymmenin oli itsenäisyyspäivän juhlatilaisuudet myös Rääkkylässä. Tämä perinne jatkunee edelleen.

Itsenäisyytemme 64 vuosipäivänä 6.12.1981 pidettiin Rääkkylän uuden kirjaston vihkiäisjuhla. Juhlaa vietettiin samalla itsenäisyyspäivän juhlanä. Käytiin kirkossa ja suoritettiin kunnianosoitukset sankarihaudoilla. Juhlakahvit juotiin kirjastossa. Pidin puheen vihkiäisjuhlassa, jossa olen todennut, että rääkkyläläiset kunnioittavat kansakuntamme itsenäisyyttä vihkimällä uuden kulttuurilaitoksensa. Se on meidän panoksemme isänmaamme kehitystyössä.

Minäkin pääsin aikanaan puhumaan itsenäisyyspäivän juhlatilaisuuksiin, en suinkaan juhlapuhujana, vaan tervehdyspuheenpitäjänä. Kyllä ne sotilaat edelleen Rääkkylän itsenäisyyspäiväjuhlien juhlapuhujiksi kutsuttiin.

Itsenäisyyspäivän juhlassa 6.12.1977 olen lausunut mm. seuraavaa:
 ”Itsenäisen Suomen syntyessä 60 vuotta sitten historia juoksi nopeaan. Vajaan vuoden mittaiseen ajanjaksoon mahtuvat monet toisiinsa liittyvät tapahtumat Venäjällä ja Suomen Suuriruhtinaskunnassa. Historiastamme ei löydy toista vuoden mittaista ajanjaksoa, johon sisältyisi niin paljon maamme ja koko maailman kehitykseen ja muutokseen liittyviä tapahtumia.

Tuohon vuoden mittaiseen ajanjaksoon mahtuvat:

- maaliskuun vallankumous Venäjällä
- Kerenskin väliaikainen hallitus
- Suomen itsehallinnon palauttaminen
- Tokoin senaatti Suomeen
- eduskunnan hajottaminen
- uudet vaalit
- lokakuun sosialistinen vallankumous Pietarissa
- väkivaltainen yleislakko Suomessa
- Svinhufvudin senaatti
- Suomen itsenäisyysjulistus 6.12.1917
- itsenäisyytemme tunnustaminen Leninin hallituksen taholta vuoden 1917 lopussa
- kansalaissodan/vapaussodan syttyminen tammikuussa 1918.

Siinä tapahtumaketju, joka liittyy maamme itsenäiseksi julistautumiseen ja jota kautta vuosikymmenien on itsenäisyyspäivää vietettäessä puheissa ja kirjoituksissa käsitelty. Niin nytkin kun vietämme itsenäisyytemme 60-vuotispäivää. Asiat ovat olleet samat, mutta niiden käsittelytapa ja tulkitseminen ovat muuttuneet vuosikymmenten saatossa.

On mielenkiintoista todeta, millainen vaikutus etäisyydellä on ajantajuumme. Me näemme huonommin, milloin paikallinen välimatka tarkastelukohteeseen pitenee. Mutta kun on kysymys ajallisesta välimatkasta, niin kuta kauempana mennyt aika on, sitä selväpiirteisimpinä, kirkkaimpina ja suurempina sen tapahtumat näyttävät. Yksityiskohdat ovat hävinneet, jäljelle on jäänyt olennaisin. Tämä sääntö pitää hyvin paikkansa itsenäisyysiemme kuuden vuosikymmenen suhteen. Aikaväli on jo riittävän pitkä itsenäisyystapahtumiemme viileään ja objektiiviseen tarkasteluun.

30-luvulla ja vielä 50-luvullakin tähän ei ollut mahdollisuutta. Asenteet ja aatteet ovat ylläpitäneet tunneperäisiä riitoja, ruokkineet poliittisia liikkeitä ja häirinneet kansalaissopua ja yhteiskuntamme tasapainoista kehittämistä.

Lokakuun suurella sosialistisella vallankumouksella ja Suomen valtiollisella itsenäistymisellä katsotaan nyt yleisesti olleen selvä ja kiistaton sekä ajallinen että asiallinen yhteys. Suomen itsenäisyyden saavuttaminen 6.12.1917 oli pitkän kehityksen huipentuma. Historiallisesti katsoen kuitenkin Venäjän vallankumous oli itsenäistymisen välitön edellytys.”

6.12.1987 vietettiin Suomen itsenäisyyden 70-vuotisjuhlaa. Tuossa juhlassa pitämässäni tervehdyspuheessa olen lausunut mm. seuraavaa:

Isänmaa, isänmaallisuus, itsenäisyys ja vapaus ovat niitä teemoja ja käsitteitä, jotka liittyvät maan itsenäisyyteen ja itsenäisyyspäivän juhlan viettoon

Jotta saisin selville, mitä räkkyläläinen nuori ajattelee itsenäisyytemme liittyvistä asioista/käsitteistä, pyysin peruskoulun kahden ylimmän luokan oppilaita kirjoittamaan mielipiteitään näistä asioista.

Nuoremme mielipiteet selvästi osoittavat, että ne ovat arvoja, jotka ovat olleet ja tulevat olemaan jokaiselle sukupolvelle pyhiä, kalliita ja puolustamisen arvoisia. Nuo käsitteet alkavat olla jo itsestään selviä, taisteltuja ja kehitettyjä arvoja.

Nuoremme toteavat, että näihin asioihin ei tule käytännön elämässä kiinnitettyä huomiota. Vasta sitten, jos kysymys asetettaisiin niin, että jospa maamme ei olisikaan itsenäinen, miten asiat silloin olisivat. Tällöin isänmaa, isänmaallisuus ja itsenäisyysjärjestelmät ja kysymykset saisivat aivan toisen painoarvonsa.

Näiden käsitteiden esittäminen ja tulkitseminen ovat vuosikymmenten saatossa tietenkin muuttuneet, selkiintyneet. Tämä on hyvin ymmärrettävää, kun huomioimme ajan vaikutuksen asioiden ja tapahtumien tarkasteluun ja niiden tulkintaan.

Vuosisadan vaihteessa nuoruutensa ja miehuusvuotensa eläneille ihmisille itsenäinen isänmaa ja vapaus olivat elämän suurempia tavoiteltavia asioita. Itsenäisyyden saavuttamisen arvostaminen ja siitä kiinnipitäminen olivat myös tärkeintä elämässä. Vapaus näille ihmisille oli vapautta jostakin, vapautta vieraan vallan alta. Isänmaa ja isänmaallisuus tulivat korostetusti jokapäiväisessä elämässä esille. Nuorisomme kokee itsenäisyyden enemmänkin vapautena johonkin. Vapautena, oikeutena opiskeluun, itsensä kehittämiseen, työhön tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen tulonjakoon jne. Isänmaallisuuskäsitteen taas katsotaan sisältävän ennen muuta sen, että tekee työtä, täyttää tehtävänsä parhaalla mahdollisella tavalla isänmaan hyväksi.

Seuraavassa räähkyläläisten nuorten ajatuksia:

Isänmaa: maa, jossa sukupolvet ennen meitä ja meidän jälkeemme vapaana elävät, joka kuuluu kansallemme.

Isänmaallisuus: sen kunnioittamista, sen arvossa pitämistä, sen puolesta taistelemista, sen hyväksi työn tekemistä, sen jatkuvaa kehittämistä.

Itsenäisyys/vapaus: määrätä omista asioistaan toisten niihin puuttumatta, vapaus esittää mielipiteensä, vapaus liikkua, vapaus työskennellä, oikeus nauttia itsenäisenä toimineen kehittyneen maamme korkeatasoisista palveluista, oikeutta omaan kieleen, rahaan, oikeutta nostaa itsenäisen maan sini-valkoinen lippu salkoon.

Mielestäni nuo molemmat näkemykset, tuon vanhuksen juhlallinen isänmaallisuus, ja tuon nuoren yhteiskuntaa rakentava isänmaallisuus, ovat oikeita ja hyväksyttäviä. Meidän tulee huomioida, että esittäjien ja tulkintojen välillä on vuosikymmenten aikainen etäisyys ja erilainen kokemus itsenäisyysajan ja sen jälkeisiin tapahtumiin.

Nuoremme katsovat, että korkea elintasomme on ollut mahdollista vain, että maamme on ollut itsenäisenä kansakuntana. Nuoremme ovat ylpeitä isänmaan itsenäisyydestä ja toteavat, että näin hyvin eivät ole asiat kaikkialla maailmassa.

Maailmassa on miljoonia ihmisiä, pakolaisia, joilla ei ole isänmaata. Maata, jonka he tuntisivat omakseen ja jossa voisivat asua ja sitä rakentaen kehittää. On maita ja kansoja, joiden suurimpana päämääränä ja ihanteena on itsenäinen, vapaa isänmaa. Nämä kansat elävät nyt sitä aikakautta, jonka me olemme kokeneet yli 70 vuotta sitten. Myöskään vapaus ei ole saavutettu oikeus suurelle joukolle kansoja ja ihmisiä, ei ainakaan vapaus sellaisena kuin se täällä meillä, meidän kulttuurissamme, ymmärretään ja koetaan.

70 vuotta sitten saavuttamamme itsenäisyys ei ole ollut meille itsestään selvyys. Raskaiden veriuhrin hintaan olemme joutuneet maastamme ja itsenäisyyttämme puolustamaan. Nyt kun vietämme itsenäisyytemme 70-vuotisjuhlavuotta, meillä tuskin on huolta isänmaastamme /itsenäisyydestämme. Olemme pystyneet kehittämään maamme elintasoltaan maapallon kärkimaihin kuuluvaksi. Tänään meillä suomalaisilla on kaikki syy olla ylpeitä isänmaastamme ja saavutuksistamme.

Itsenäisyytensä 70-vuotisjuhlavuottaan viettävä maamme elää poikkeuksellisen suurta muutosten aikaa. Korkeasta elintasostamme huolimatta kaikilla alueilla ja kaikilla ihmisillä ei mene hyvin. Viimeaikaiset muutokset ovat olleet niin rajuja, että pohjoiskarjalainen ja räähkyläläinen ihminen saattaa tuntea suoranaista hätää tulevaisuudestaan. Meidän tulee kuitenkin uskoa isänmaahamme ja päättäjiimme, että tätä hyvinvointisuomeamme voidaan niin kehittää, että lisääntyvä hyvinvointi koskettaa maamme kaikkia alueita ja ihmisiä.

Ilkka Simanainen
tammikuu 2013